

תגובות ותובנות בעקבות בחירת יחיא אלסנואר לראש הלשכה המדינית של חמאס

עיקרים

ב-6 באוגוסט 2024, הודיעה חמאס כי ראש הלשכה המדינית ברצועת עזה, יחיא אלסנואר נבחר פה אחד לתפקיד ראש הלשכה המדינית החדש של חמאס בעקבות הסיכול המיוחס לישראל בראש הלשכה הקודם, אסמאעיל הניה, בטהראן. חמאס הציגה את הבחירה באלסנואר כמסר המעיד על עוצמתה של התנועה ועל אחדות לאומית.

בזירה הפלסטינית בירכו על המינוי של אלסנואר. מזכיר הוועד המרכזי של פתח, ג'בריל אלרג'וב, אמר כי אלסנואר הוא אדם פרגמטי, מציאותי והגיוני.

איראן וארגוני "ציר ההתנגדות" בירכו את אלסנואר ומסרו כי מדובר במכה עבור ישראל שלא הצליחה לפגוע באופן משמעותי בחמאס מאז תחילת המלחמה.

אלסנואר, מראשוני הזרוע הצבאית של חמאס, ריצה יותר מעשרים שנות מאסר בכלא הישראלי עד שחרורו במסגרת "עסקת שליט" בשנת 2011. הוא הפך לאדם המשפיע ביותר בחמאס, עם קשרים בזרוע הצבאית ובזרוע המדינית של התנועה. מאז שנת 2017, הוא עמד בראש תנועת חמאס ברצועת עזה והיה המתכנן הראשי של מתקפת ה-7 באוקטובר 2023, יחד עם ראש הזרוע הצבאית, מחמד אלצ'יף, שנהרג בתקיפה ישראלית ביולי 2024.

בראייטנו, הבחירה ביחיא אלסנואר מבטלת את הפרדה בין חמאס פנים לחמאס חוץ ומרכזת את השליטה בידיו של אלסנואר שיישאר הגורם המכריע גם במשא ומתן על סיום המלחמה ברצועת עזה ושחרור החטופים. מאחר שאלסנואר לא נראה בפומבי מאז תחילת המלחמה, הוא מסתתר במנהרות ברצועת עזה וככל הנראה אין תקשורת רציפה איתו, הוא צפוי להסתמך על נאמניו בהנהגת החוץ לצורך קידום המשא ומתן ולניהול הקשרים עם איראן ו"ציר ההתנגדות".

מינוי יחיא אלסנואר

ב-31 ביולי 2024, לפנות בוקר, הודיעו משמרות המהפכה של איראן כי ראש הלשכה המדינית של חמאס, אסמאעיל הניה, ואחד משומרי ראשו נהרגו בתקיפה נגד המעון שבו שהו בטהראן. הניה ביקר בטהראן לרגל טקס השבעת הנשיא החדש, מסעוד פ'זשכיאן, שנערכה יממה קודם (נור ניוז, 31 ביולי 2024).¹

¹ להרחבה, ראו מחקר של מרכז המידע מתאריך 2 באוגוסט 2024: "[סיכול פואד שכר והריגת אסמאעיל הניה – תגובות ומשמעויות](#)".

◀ חמאס אישרה בהודעה רשמית כי הניה "נהרג כתוצאה מתקיפה ציונית על מקום הלינה שבו שהה בטהראן", לאחר שהשתתף בטקס ההשבעה של הנשיא החדש (ערוץ הטלגרם של חמאס, 31 ביולי 2024). בהודעה נוספת, האשימה חמאס כי הניה נהרג "כתוצאה מהתנקשות פחדנית ובוגדנית שבוצעה ע"י האויב הציוני" (אתר חמאס, 31 ביולי 2024).

◀ בעקבות הריגתו של הניה, החלה הנהגת חמאס בהתייעצויות לבחירת מחליפו בתפקיד ראש הלשכה המדינית. הועלו מספר הצעות ושמות מחליפים. אחת ההצעות שהועלו הייתה, הקמת הנהגה משותפת שתורכב מראש הלשכה המדינית של חמאס-חוץ ח'אלד משעל, ראש הלשכה המדינית של חמאס ברצועת עזה יחיא אלסנאר, וראש מטה חמאס ביהודה ושומרון, זאהר ג'בארין (אלשרק, 4 באוגוסט 2024).

◀ ב-6 באוגוסט 2024, הודיעה תנועת חמאס כי לאחר "התייעצויות נרחבות ומעמיקות" במוסדות התנועה, הוחלט לבחור ביחיא אלסנאר כראש הלשכה המדינית. בהודעה הרשמית נאמר כי חמאס "מביעה את ביטחונה באבו אבראהים כמנהיג שלה בשלב רגיש ובנסיבות מורכבות מקומיות, אזוריות ובינלאומיות". עוד נאמר כי בתנועה בטוחים כי תחת הנהגת אלסנאר, חמאס תשלים את המסע של הניה ושל המנהיגים הקודמים ותשמר את המורשת של "ג'האד ומאבק, עד השחרור והשיבה" (אתר חמאס, 6 באוגוסט 2024).

יחיא אלסנאר ואסמאעיל הניה (אלמנאר, 6 באוגוסט 2024)

תגובות בחמאס

◀ בכיר חמאס, מוחמד אלמרדאוי, ציין כי הבחירה ביחיא אלסנאר נעשתה לאחר התייעצויות בתוך התנועה, והדגיש כי חמאס היא עדיין תנועה מאוחדת שזוכה לתמיכה לאומית. לפי אלמרדאוי, משמעות הבחירה באלסנאר היא שחמאס ממשיכה בדרכה וכי ה-7 באוקטובר 2023 סיפק "מתווה חדש ללכת בו". הוא הסביר כי אלסנאר יוכל לבחור את סגנו ללא מגבלות, אך עליו להיות חבר כללי במועצת השורא, וכי כל התנועה תציית לבחירה (אלמיאדין, 6 באוגוסט 2024).

◀ בכיר חמאס השווה בלבנון, אסאמה חמדאן, מסר כי הבחירה ביחיא אלסנאר נעשתה פה אחד וכי היא סיפקה עדות לחיוניות של התנועה (ערוץ הטלגרם של סוכנות שהאב, 6 באוגוסט 2024). לדבריו, המסר בבחירה היא שהתנקשות במנהיגים לא תגרום לכאוס בתנועה. הוא הדגיש שהתנועה תמשיך להגן על העם הפלסטיני ולחזק את האחדות הלאומית (ערוץ אלערבי, 6 באוגוסט 2024). בהתייחסו לסוגיית המשא ומתן על הפסקת אש

ברצועת עזה, ציין חמדאן כי אלסנואר היה תמיד מעורב במשא ומתן וכי הצוות שניהל את השיחות תחת אסמאעיל הניה ימשיך גם תחת אלסנואר. עם זאת, הוא הודה כי עדיין מוקדם לדבר על האופן שבו המינוי ישפיע על המשא ומתן (אלג'זירה, 6 באוגוסט 2024).

◀ נציג חמאס בלבנון, אחמד עבד אלהאדי, אמר כי המסר בבחירת אלסנואר היא שמנהיג התנועה נמצא כעת בלב המערכה. הוא הוסיף כי חמאס וכל מוסדותיה, כולל יחיא אלסנואר עצמו, מעורבים כעת במשא ומתן (אלמיאדין, 7 באוגוסט 2024).

◀ בכיר חמאס, טאהר אלנונו, ששימש יועצו של אסמאעיל הניה, אמר כי מינוי אלסנואר שולח מסר של אחדות בתוך חמאס וכי הוא מהווה גם מסר של עוצמה ואישור כי "איומי הכיבוש לא מפחידים אף אחד". לדבריו, הייתה תקשורת בין אלסנואר לבין צוות המשא ומתן של חמאס מאז היום הראשון של המלחמה. בהתייחסו לעמדת חמאס תחת אלסנואר בסוגיית הפיוס הפנים-פלסטיני, ציין אלנונו כי חמאס לא הייתה ומעולם לא תהיה מכשול בהשגת קונצזוס לאומי (אלג'זירה, 6 באוגוסט 2024).

◀ שלושה "מקורות פלסטיניים" מסרו כי בכיר חמאס, ח'ליל אלחיה, ששימש סגנו של אלסנואר ברצועת עזה, אמר להמשיך להוביל את המשא ומתן העקיף עם ישראל להפסקת אש בהנחיית אלסנואר. אחד ה"מקורות" ציין כי אלחיה נהנה מהאמון של הניה ושל אלסנואר וכי הוא צפוי להמשיך להיות הפנים הדיפלומטיות של התנועה. "הגורם" הוסיף כי גם אלחיה וגם אחראי תיק האסירים וממלא מקום ראש לשכת חמאס ביהודה ושומרון, זאהר ג'בארין, ימלאו תפקיד גדול יותר בעתיד מאחר שלשניהם יש יחסים טובים עם איראן וחזבאללה (רויטרס, 8 באוגוסט 2024).

אלסנואר עם פעיל בזרוע הצבאית בטקס ברצועת עזה (ערוץ הטלגרם של ערוץ אלאקצא, 7 באוגוסט 2024)

תגובות בזירה הפלסטינית

◀ מזכיר הוועד המרכזי של פתח, ג'בריל אלרג'וב, מסר כי יחיא אלסנואר הוא איש פרגמטי, מציאותי והגיוני, וההחלטה לבחור בו היא תגובה הגיונית וצפויה על חיסולו של הניה (אתר ערוץ אלמיאדין, 6 באוגוסט 2024).

◀ הג'יהאד האסלאמי בפלסטין בירך על המינוי. בהודעה הרשמית נאמר כי הצלחת "האחים" בתנועת חמאס לנהל התייעצויות פנימיות ולמלא את החלל בהנהגת הלשכה המדינית היא מסר חזק לישראל שחמאס עדיין חזקה ומגובשת, וכי ישראל לא השיגה דבר למרות "מלחמת ההשמדה" שהיא מנהלת (ערוץ הטלגרם של לשכת ההסברה של הג'יהאד האסלאמי, 6 באוגוסט 2024).

◀ החזית העממית לשחרור פלסטין הביעה את ביטחונה ביכולת חמאס להתגבר על ייסורי מותו של הנייה ולהמשיך את דרכו ואת דרכם של המנהיגים האחרים. החזית איחלה לאלסנואר הצלחה בתפקידו החדש בהגנה על זכויות העם הפלסטיני בשלב מכריע זה (אלקדס, 7 באוגוסט 2024).

◀ מזכ"ל החזית הדמוקרטית לשחרור פלסטין, פאהד סולימאן, ציין כי בחירתו של יחיא אלסנואר מאשרת את אחדות התנועה, לכידותה ויציבותה מול האתגרים. הוא הדגיש כי הבחירה באלסנואר, בעודו נלחם ב"צבא הכיבוש", מהווה אתגר עבור ישראל ועדות להתעקשות "להמשיך בהתנגדות עד לשחרור מוחלט" (אלקדס, 7 באוגוסט 2024).

◀ תנועת המג'אדהין מסרה כי המהירות וההצלחה של תהליך בחירת מנהיג תנועת חמאס היא מסר של כוח ואתגר לישראל שניסתה ליצור ואקום ובלבול פנימי (סוכנות צפא, 6 באוגוסט 2024).

תגובות איראן ו"ציר ההתנגדות"

◀ ממלא מקום שר החוץ של איראן, עלי באקרי-כני, שלח הודעת ברכה בעקבות המינוי של יחיא אלסנואר. הוא ציין כי הבחירה ביחיא אלסנואר משקפת את כישלון המדיניות של "הישות הציונית" ושל התומכים שלה בזירה הבינלאומית. לדבריו, הבחירה באלסנואר בשלב "הרגיש" הנוכחי מביאה תקווה, אחדות, עוצמה וניצחון עבור חמאס והעם הפלסטיני (אלמיאדין, 8 באוגוסט 2024).

◀ רמטכ"ל צבא איראן, עבד אלרחים מוסוי, בירך על בחירתו של יחיא אלסנואר, אותו כינה "אישיות מיוחדת נוספת מהלוחמים הגדולים של התקופה". הוא ציין כי הבחירה מראה באיזו דרך "הלוחמים" הפלסטינים וחמאס רוצים להמשיך, וכי המשמעות היא שישראל לא צריכה לפתח תקווה בנוגע לעתיד שלה (תסנים, 6 באוגוסט 2024).

◀ מפקד משמרות המהפכה חסן סלאמי, שלח איגרת ברכה ליחיא אלסנואר, בה ציין כי ההודעה על בחירתו היא "אור מחייה" לאחר מותו של אסמאעיל הניה, וכי היא זרעה פחד ואימה בליבם של "הציונים". הוא קרא לחמאס להמשיך את "דרך השהידים והלוחמים" ולממש את ההבטחה לשחרור "פלסטין" ובירתה ירושלים. סלאמי הדגיש כי הוא ומשמרות המהפכה לא יהססו לתמוך בתנועה ובכל ארגוני "ההתנגדות" (תסנים, 7 באוגוסט 2024).

◀ תנועת האחים המוסלמים בירכה על בחירת יחיא אלסנואר וציינה כי הבחירה תוך כדי "התוקפנות" הישראלית מעידה על עוצמת המבנה הפנימי של התנועה ושל תהליך קבלת ההחלטות שלה. בהודעה נאמר כי למרות המשבר והמלחמה המתמשכת, חמאס בחרה מנהיג חדש והוכיחה כי גם רצח מנהיגיה לא משפיע על המאבק לשחרור פלסטין (חשבון X תנועת האחים המוסלמים, 7 באוגוסט 2024).

◀ חזבאללה בירך על מינוי אלסנואר. בהודעה שפרסם הארגון נמסר כי הבחירה מהווה מסר חזק ל"אויב הציוני" ולעומדים מאחוריו, לוושינגטון ולבעלות בריתה, כי חמאס מאוחדת בהחלטתה ואיתנה בעקרונותיה. עוד נאמר כי הבחירה באלסנואר בזמן חשוב זה ובלב המערכה מגבירה את נחישות האומה להמשיך בג'האד וב"התנגדות", ומהווה אינדיקציה לכך שמנהיגי התנועה הפלסטינית, עשרה חודשים לאחר תחילת המלחמה, עודם דבקים בהחלטה לתקוף את ישראל (אלמיאדין, 7 באוגוסט 2024).

◀ הלשכה הפוליטית של החות'ים בתימן שיבחה את "הצעד המבורך" של הבחירה "המוצלחת" באלסנאר ומסרה כי זו עדות לעוצמת חמאס ולאחדותה. בהודעת התנועה החות'ית נאמר כי הבחירה הדגישה את יכולת חמאס למלא במהירות את החלל בהנהגה וכי מדובר במכה עבור "האויב הציוני" שניסה לפרק את חמאס לאורך יותר מ-300 ימים במלחמה ברצועת עזה (אלמסירה, 7 באוגוסט 2024).

◀ מזכ"ל המיליציה העיראקית כתאא'ב סיד אלשהדאא', אבו אלגא' אלולאא', מסר כי הבחירה באלסנאר היא השלב הראשון לתגובה "לפשע ההתנקשות" בהניה, שכן בחירה זו נושאת מסרים לגבי יכולתה של "ההתנגדות" להסתגל לשינויים נסיבתיים בלי להשפיע על קווי העימות. הוא הוסיף כי המינוי מדגיש כי "ההתנגדות" הפכה למערכת מוסדית המסוגלת לשאת באחריות וכי "האויב" מאבד את היכולת לפגוע בגוף ההתנגדות באמצעות החיסולים הפחדניים" (חשבון X של אבו אלגא' אלולאא', 8 באוגוסט 2024).

פרשנויות בתקשורת

◀ מנהל תחנת וטן, מועמר עוראבי, ציין כי הבחירה ביחיא אלסנאר מהווה חלק מהשינוי האסטרטגי באזור מאחר שהיא תשפיע על ישראל, ארה"ב ושאר המדינות באזור. לדבריו, הבחירה יוצרת מפת דרכים חדשה להתמודדות עם "ההתנגדות" והיא משחררת את חמאס מהלחצים האזוריים, ומספקת חיזוק ומוטיבציה עבור "ההתנגדות" ברצועת עזה. עוראבי הוסיף כי לבחירה באלסנאר יש גם ממד סמלי מאחר שאירועי ה-7 באוקטובר 2023, שיזם אלסנאר, מהווים רעידת אדמה ששברה את חומת התודעה של העם הפלסטיני ואת האשליה שנמשכה לאורך 76 שנים כי לישראל יש צבא בלתי מנוצח (וטן, 7 באוגוסט 2024)

◀ הפרשן הפוליטי והחוקר ליחסים בינלאומיים, מחמד עלוש, ציין כי מינויו של אלסנאר הפתיע רבים שציפו שתיבחר אישיות מדינית אחרת ומרמז על הכוחות הפנימיים בחמאס ועל האמון שאלסנאר מקבל מהזרוע המדינית ומהזרוע הצבאי. לפי עלוש, יש שלושה מסרים עיקריים לבחירה באלסנאר: חיזוק המסר כי חמאס היא תנועה שמסוגלת להנחות את "ההתנגדות" גם לאחר הסיכול של הניה; השפלה עבור ראש הממשלה נתניהו; חמאס מתכוונת להמשיך במאבק נגד ישראל ללא שינוי במדיניות או בטקטיקות (אל ג'זירה 7 באוגוסט, 2024).

◀ העיתונאי העזתי, יוסף פארס, ציין כי הבחירה פה אחד באלסנאר מבטאת את המסר של חמאס לגבי יכולת הזרוע הצבאית של חמאס להמשיך ולהילחם לאורך זמן (אלאח'באר, 7 באוגוסט 2024).

◀ איימן אלרקאב, פרופסור למדעי המדינה באוניברסיטת אלקדס, אמר כי הבחירה באלסנאר מהווה מסר ישיר לישראל כי מי שרוצה לנהל משא ומתן עם חמאס חייב לנהל אותו עם אדם המסתתר מתחת לאדמה. אלרקאב הוסיף כי לדעתו הפגיעה בהניה תפגע במשא ומתן עם ישראל מאחר שהניה הציג גמישות ורעיונות חדשים לפתרון סוגיית החטופים וסיום המלחמה. לדעת אלרקאב, מינוי אלסנאר יקשה על המשא ומתן לאור קשיי הנגישות והתקשורת שידרשו להמתין מספר ימים כדי לקבל ממנו תשובות (סקי ניוז בערבית, 7 באוגוסט 2024).

◀ ד"ר עמר אלשובקי, יועץ במרכז אלאהראם למחקרים פוליטיים ואסטרטגיים, אמר כי הסיבות שהובילו לבחירה באלסנאר הן השליטה בפועל של הזרוע הצבאית של חמאס בתנועה מאז ה-7 באוקטובר 2023, המשך הכישלונות בקידום המשא ומתן לסיום המלחמה, "העקשנות וההתמהמהות" של ראש הממשלה נתניהו וחוסר היכולת של הקהילה הבינלאומית להרתיע את נתניהו. הוא הסביר כי בשל כך החלטת חמאס היא תוצאה של

התחושה שאין טעם לבחור כעת בגישה מתונה או להפגין גמישות כאשר ישראל היא זו שמתעקשת. הוא העריך כי לבחירה באלסנאר לא תהיה השפעה מהותית על המשא ומתן, במיוחד מאחר שאלסנאר עצמו היה מקבל ההחלטות המרכזי לאורך כל התקופה (אלשרק אלאוסט, 6 באוגוסט 2024).

ד"ר אחמד פואד אנואר, מומחה לסוגיות ישראליות מאוניברסיטת אלכסנדריה, העריך כי הבחירה באלסנאר תגרום לפגיעה במשא ומתן וכי ראש הממשלה נתניהו ישתמש בבחירה כתירוץ לשבש את ההסכם המתגבש. הוא הוסיף כי בניגוד למצב תחת הניה, כאשר הלשכה המדינית של חמאס שהתה בחו"ל וניתן היה לקיים עמה פגישות ישירות, הפעם העניינים יהפכו למורכבים ולקשים יותר בשל "היעלמותו" של אלסנאר (אלשרק אלאוסט, 6 באוגוסט 2024).

השבועון האקונומיסט הביע דאגה כי מינוי אלסנאר מסמל את חיזוק שליטתה של הזרוע הקיצונית של חמאס, וכי הדבר יקשה בעתיד על השגת הסכם עם ישראל להפסקת המלחמה. השבועון ציין במאמר מערכת כי על אף שמדובר במינוי טכני וזמני עד לבחירות בשנה הבאה, ניתן להניח כי בשל המלחמה המתמשכת ברצועת עזה, לא יתקיימו בחירות ואלסנאר יוכל להישאר בתפקידו. בהתייחס לבחירה באלסנאר על פני ראש הלשכה המדינית לשעבר, ח'אלד משעל, צוין באקונומיסט כי זו עדות לרצון בחמאס להמשיך את מגמת ההתקרבות לאיראן ואת הצורך של חמאס לזכות בהמשך התמיכה האיראנית (האקונומיסט, 7 באוגוסט 2024).

תובנות ראשוניות

בחירתו של יחיא אלסנאר היא אישור למעמדו כאדם החזק והמשפיע ביותר בחמאס והיא מעידה על האמון שניתן לו מצד הנהגת חמאס. בחירת אלסנאר גם עשויה לחזק את מעמדו ברחוב הפלסטיני, לאור הביקורת הקשה על כך שגרר את רצועת עזה למלחמה.

ניתן לראות את הבחירה באלסנאר כחלק מתגובת חמאס על הסיכול של אסמאעיל הניה, שאותה היא מייחסת לישראל. הבחירה מספקת מסר אידיאולוגי של חמאס על כוונת התנועה להמשיך בדרך הג'האד ו"ההתנגדות" מאחר שיחיא אלסנאר מסמל אותה יותר מכל מנהיג אחר, במיוחד לאחר מתקפת הטרור של ה-7 באוקטובר 2023.

הבחירה באלסנאר מבטלת למעשה את החלוקה בין חמאס פנים וחמאס חוץ והופכת את חמאס לתנועה ריכוזית שהנושאים המדיניים והצבאיים מרוכזים בידי אדם אחד שנמצא ברצועת עזה. יש לציין שעד כה, ראש הלשכה המדינית של חמאס שימש הנציג הרשמי של חמאס מחוץ לרצועת עזה והוא הסתובב בעולם וקיים מגעים דיפלומטיים, בעיקר בזירה הערבית והאסלאמית. בחירת אלסנאר, הנצור ברצועת עזה אשר לא נראה בפומבי מאז תחילת המלחמה, וככל הנראה גם אין לו תקשורת רציפה עם ה"חוץ", תגביל מאד את היכולות לקדם מהלכים מדיניים. הבחירה גם יכולה להעיד על חולשתה של הנהגת החוץ שאין לה כל שליטה על הנעשה ברצועה ושום השפעה על אלסנאר. כמו כן, ניתן להעריך כי אלסנאר יסתמך בעיקר על נאמניו מרצועת עזה, בהם סגנו ח'ליל אלחיה, ואחיו, מחמד אלסנאר, וזאת לאחר הסיכולים של שניים ממקורביו, ראש הזרוע הצבאית של חמאס, מחמד אלצ'יף, וחבר הלשכה המדינית רוחי מושתהא.

◀ העמדות הנוקשות שהציג אלסנאר במשא ומתן בנושא הפסקת אש ברצועת עזה ועסקת החטופים עלולות להקשות על הגעה לעסקה. בהיעדר גורמים מאזנים של הנהגת החוץ, יהיה אלסנאר למעשה הגורם היחיד שיקבע את תנאי העסקה. יחד עם זאת, יש לציין שגם במגעי תיווך קודמים הייתה ההחלטה הסופית נתונה בידי אלסנאר מאחר שהוא הגורם ששולט על גורל החטופים.

◀ המינוי מצביע על אפשרות שקיימת תקשורת מסוימת בין אלסנאר ברצועת עזה לבין הנהגת חמאס בחו"ל. גורמים בחמאס הדגישו כי התקשורת עם אלסנאר התקיימה גם בעבר, כולל בתקופות המכריעות של המשא ומתן, אולם הם לא ציינו אם מדובר בתקשורת ישירה או עקיפה. לדבריהם, מקום הימצאו של אלסנאר ידוע למעגל מצומצם ביותר של אנשי חמאס, לא יותר משניים או שלושה אנשים שמספקים את צרכיו השונים ומקיימים את התקשורת שלו עם מנהיגי התנועה האחרים (אלשרק אלאוסט, 6 באוגוסט 2024).

◀ נראה שבחירתו של אלסנאר לא תשפיע משמעותית על הקשר של חמאס עם איראן וחזבאללה. אלסנאר תומך בקשר עם איראן וחזבאללה מאחר שראה בהם אמצעי ומקור לתמיכה בכסף ובאמצעי לחימה. אולם נראה כי בניגוד לקודמו, הוא לא טיפח קשרים אישיים עם הנהגת איראן וחזבאללה וגם עתה יקשה עליו ליצור קשרים שכאלה. ההערכות הן כי סגנו ברצועת עזה, ח'ליל אלחיה, צפוי להתמנות לסגן ראש הלשכה המדינית החדש והוא גם יהיה אחראי על הקשר עם איראן ועם חזבאללה, עמם יש לו יחסים טובים.

◀ לפי שעה, לא ברור מה תהיה ההשפעה של בחירת אלסנאר על ניסיונות ההתקרבות בין חמאס לפתח, כמו גם על השפעתו על השיח בנושא "היום שאחרי" סיום המלחמה ברצועת עזה.

נספח: קווים לדמותו של יחיא אלסנאר

◀ יחיא אבראהים חסן אלסנאר, המכונה אבו אבראהים, נולד ב-19 באוקטובר 1962 במחנה הפליטים ח'אן יונס למשפחה שגורשה מהעיר אלמג'דל (כיום אשקלון) לרצועת עזה בשנת 1948. לאחר שסיים את לימודיו התיכוניים בבית הספר התיכון לבנים בח'אן יונס, המשיך ללימודים גבוהים באוניברסיטה האסלאמית בעזה, שם קיבל תואר ראשון בשפה הערבית והוביל את הגוש האסלאמי באוניברסיטה. בשנת 1983, השתתף אלסנאר בהקמת מנגנון ביטחון הפנים הראשון של חמאס, אלמג'ד (הכבוד), בראשות השיח' אחמד יאסין (ערוץ אלוטן, 13 בפברואר 2017).

◀ יחיא אלסנאר היה מעורב בתכנון שורה של פיגועים בהם נרצחו ישראלים. כמו כן הוא היה מעורב גם ברציחת פלסטינים רבים בחשד לשיתוף פעולה עם ישראל. בשנת 1988, נגזרו עליו חמישה מאסרי עולם אחרי שהורשע ברצח פלסטינים שנחשדו בשיתוף פעולה עם ישראל. בכלא, הוא זכה לכינוי "אבו תנעש" (האבא של השניים עשר) לאחר שהיה מעורב ברצח של 12 חשודים בשיתוף פעולה, על אף שהורשע ברצח של חמישה.

◀ גם בעת שריצה את עונשו, הוא המשיך לתכנן פגועים וחטיפות חיילים כולל חטיפתו של נחשון וקסמן ז"ל ב-1994. בעת שהותו בכלא, שימש כמנהיגם של אסירי חמאס וגם למד עברית שוטפת ואף התראיין בעברית בטלוויזיה הישראלית. במהלך ריצוי עונשו, התגלה גידול סרטני בראשו. הוא קיבל טיפול רפואי, נותח בבית החולים בישראל וחיוו ניצלו.

בשנת 2006 נחטף החייל גלעד שליט, פעולה שבה השתתף גם אחיו הצעיר של אלסנואר, מחמד אלסנואר. באוקטובר 2011, במסגרת העסקה לשחרור שליט, היה יחיא אלסנואר בכיר המשוחררים מבתי הכלא הישראליים אחרי שריצה כ-23 שנות מאסר, מתוכן ארבע שנים בבידוד.

יחיא אלסנואר עם שחרורו ב"עסקת שליט" בשנת 2011 (כראמה פרס, 14 בפברואר 2017)

עם שחרורו מהכלא, תפס אלסנואר עמדה בכירה בזרוע הצבאית של חמאס ושימש כאיש הקשר בין הזרוע הצבאית לזרוע המדינית של התנועה. הוא נבחר ללשכה המדינית של חמאס בשנת 2012, ובשנת 2017 נבחר לראש הלשכה המדינית ברצועת עזה. הוא נבחר מחדש לתפקיד בשנת 2021. סנואר היה יעד למספר ניסיונות סיכול ישראליים, וביתו הופצץ מספר פעמים. בשנים האחרונות, חיזק סנואר את מעמדו ברצועת על רקע העזיבה של אסמאעיל הניה ובכירים נוספים בחמאס לקטר.

אלסנואר היה מקורב ביותר לראש הזרוע הצבאית של חמאס, מחמד אלצ'יף, שנהרג בסיכול ישראלי ב-13 ביולי 2024, והם היו היוזמים והמתכננים של מתקפת חמאס נגד ישראל ב-7 באוקטובר 2023 שהובילה לפרוץ מלחמת "חרבות ברזל". ב-14 בדצמבר 2022, הציג אלסנואר את תוכניתו לכיבוש ישראל ושחרור ירושלים. הוא גם חזר על התחייבותו כאסיר לשעבר לשחרר את האסירים הפלסטינים מבתי הכלא. בנאומו, אמר אלסנואר: "אנחנו נבוא אליכם, בעזרת אללה, במבול שואג. אנחנו נבוא אליכם עם כמויות רקטות בלתי נגמרות, אנחנו נבוא אליכם עם מבול חסר גבולות של חיילים, אנחנו נבוא אליכם עם מיליונים מבני עמנו, בצורה שתחזור על עצמה" (אתר חמאס, 14 בדצמבר 2022).

סקר המכון של חליל שקאקי ממרץ 2024 הראה כי יחיא אלסנואר זכה לתמיכה של 61% מכלל הפלסטינים, כאשר ביהודה ושומרון עמדה התמיכה על 68% לעומת 52% ברצועת עזה (אתר PCPSR, 20 במרץ 2024).

אלסנואר גם נחשב לתומך מובהק בקשרים בין חמאס הסונית לבין איראן השיעית, וזאת על אף שלא שיתף את האיראנים בתוכניות לקראת מתקפת ה-7 באוקטובר. הוא גם הודה למשטר בטהראן בפומבי על שהעניק לחמאס את היכולת לשגר טילים לעבר שטח ישראל.²

² להרחבה, ראו מחקר של מרכז המידע מתאריך 3 ביוני 2019: "[באירועי "יום ירושלים העולמי", הנערכים מידי שנה בהכוונת איראן, בלטו השנה איזמים כלפי ישראל וארה"ב וקריאות לטרפד את "עסקת המאה"](#)".

- ◀ אלסנאר מוכר כאדם "משיחי" בעל תפיסות דתיות העוסקות "ביום הדין" ומימוש ההבטחה האלוהית (אל-ואד אל-אחי'ר) באסלאם. על פי תפיסה זו מי שלא יהפוך למוסלמי ייהרג או ימיר דתו בכוח. אלסנאר הביע את העמדות הללו בעצרות דרשות ובנאומים שקיים תוך שהוא קורא לכיבוש ישראל (MEMRI, 22 בדצמבר 2023).
- ◀ ב-8 בספטמבר 2015 הוסיפה ארה"ב את שמו של יחיא אלסנאר לרשימת פעילי הטרור הבינלאומיים. מחלקת המדינה הגדירה אותו כאחד מבכירי הזרוע הצבאית של חמאס (אתר מחלקת המדינה של ארה"ב, 8 בספטמבר 2015). ב-16 בינואר 2024, הוכנס אלסנאר גם לרשימת הסנקציות של האיחוד האירופי (אתר הנציבות האירופית, 16 בינואר 2024).
- ◀ ב-20 במאי 2024, הודיע כרים ח'אן, התובע הכללי של בית הדין הפלילי הבינלאומי בהאג (ICC) כי הגיש בקשה להוצאת צווי מעצר בחשד לפשעי מלחמה ופשעים נגד האנושות נגד יחיא אלסנאר, בנוסף למחמד אלצ'יף ולאסמאעיל הניה ובמקביל לבקשה דומה נגד ראש ממשלת ישראל, בנימין נתניהו, ושר הביטחון, יואב גלנט.³

---

³ להרחבה, ראו מחקר של מרכז המידע מתאריך 26 במאי 2024: "[המערכה המשפטית הבינלאומית נגד ישראל – תגובות ומשמעויות](#)".